

Pauluse Kiri

Jaanuar 2022
nr. 113

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri.

Marko Kuusik jälgib, kuidas Alar Leets valgustite jaoks auke puurib.

foto: Stanislav
Stepaško

Ja valgus sai!

20. novembril paigaldas valgustusdisainer Marko Kuusik hiljuti avatud maalide valgustamiseks kaks lampi. Abiks paigaldamisel oli Alar Leets.

Olulise eeltöö tegi Toivo Varjas Tallinna Tehnikaülikooli valgustehnika laborist. 15. detsembril kaitses ta oma doktoritöö valguse mõõtmise alal.

Koguduse õpetaja Kristjan Luhamets

ja kunstnik Aapo Pukk otsisid kohta, kus valgustid vaatajale märkamatuks jääks. Lõpliku asukoha pakkus välja fotograaf Stanislav Stepaško.

Tulemus on selline, et esmapilgul ei märka vaataja valguse allikat. Sageli küsitakse, kas valgus tuleb maali tagant või on lambid peidetud raami serva alla. Ei ole – lambid on laes.

Rahvaloendus

28. detsembrist 22. jaanuarini on võimalik osaleda e-loendusel. Kuna rahvaloendus on suures osas registripõhine, on küsimustik üsna lühike.

Üks küsimus puudutab usutunnistust. Peapiiskop Urmas Viilma kutsub üles oma usku tunnistama, „et usklikud, keda oli eelmise loenduse kohaselt Eestimaal kokku ligi 30% ei kaoks jäädavalt statistikast.”

Rahvaloendus annab riigijuhtidele olulist infot otsuste langetamiseks.

Palveõhtud

Tartu koguduste ühised palveõhtud „Jumal, hoia perekonda!”

7. jaanuaril kell 18 katoliku kirikus. Teemal „Mees ja naine” kõneleb Eesti Metodisti Kiriku Tartu Püha Luuka koguduse pastor Priit Tamm.

8. jaanuaril kell 18 Salemi kirikus. Teemal „Põlvest põlve” kõneleb EELK Tartu Pauluse koguduse õpetaja Kristjan Luhamets.

9. jaanuaril kell 18 Pauluse kirikus. Teemal „Jumala perekond” kõneleb EEKBL Kolgata koguduse diakon Tõnu Lehtsaar.

Sven Sander

(29. I 1966 – 29. XII 2021)

Sven Sander oli Pauluse koguduses sünnist saadik. Küsimusele, kuidas ta usu ja koguduse juurde jõudis, vastas ta naljatades, et ilmselt lapsevankris. Sveni isa Halvor oli 25 aastat järjest koguduse juhatuse esimees, vanaema Pauline oli esimene, kes Pauluse kirikus 1917. a. leeriõnnistuse sai.

Sven oli 1997–2001 ja 2008–2017 koguduse nõukogu liige ning 1997. aastast võõrmünder, kelle peamiseks ülesandeks kujunes jumalateenistustest Pereraadio ülekannete tegemine. Ka nüüd, 31. detsembril ja 2. jaanuaril kavatses ta olla helipuldis.

Kogu elu jooksul oli ta kirikus abiks. Kui 2013. aastal kirikusaalis remont algas, kangutas ta lahti pingid, mis ta ise sinna 1986. aastal oli naelutanud. Sveni käega on paigaldatud praegused laulunumbrite tahvlid jne.

Sven on pidanud erinevaid ameteid juustumeistriks taksojuhini. Viimased 28 aastat oli ta gaasitehnik ja elektrik TÜ Kliinikumis. Keskspetsiterina koordineeris ta tegevust tehniliste avariide ja probleemide korral.

Sven Sander saadetakse 4. jaanuaril kell 12 Tartu Pauluse kirikust Uus-Jaani surnuaiale.

Piret Hendrikson: tänan tihti

Piret Hendrikson laulab koguduse kammerkooris ja tegeleb lastega jumalateenistuste ajal.

Kus ja millises kodus Sa kasvasid?

Olen pärit Otepäält. Alguses elasime kahetoalises korteris, kuid isa ehitas aastaid põhitöö kõrvalt meile uut maja ning talvel, just enne mu kooliaja algust, kolisimegi sinna sisse. See oli tagantjärele mõeldes suur muutus, sest kuigi endise ja uue kodu vahe oli vaid mõni tänav, jäid maha nii mängukaaslased kui naabermajas elav hoidjatädi, keda ma väga hoidsin ja armastasin. Uues kodus ei elanud lähikonnas ühtegi last, kellega võinuks sõbrustada või mängida. Õde on minust viis aastat vanem ning vanusevahe tõttu olid meie huvid ja mängud erinevad.

Mu vanemad ei olnud vähimalgi määral usklikud, samuti keegi sugulastest, vähemasti ei rääkinud keegi nendel teemadel kunagi midagi. Jumalast, Jeesusest ning piibililugudest tuntud nimedest rääkis mulle minu hoidjatädi Liisi. Kuna lapsena ei saanud ma koolieani pidevate mädaste angiinide tõttu üldse lasteaias käia, siis kulgesid mu aeg ja päevad koos hoidjaga, kes oli minu jaoks ülioluline isik, vanaemastki lähedasem. Tema jutud olid esimesed, kus üldse kuulsin Jumala nime mainitavat. Ta rääkis mulle oma elust sõja ajal, kuidas ta poega koju ootas ja tema pärast palvetas, et ta oleks sõjas hoiatud ning jõuaks turvaliselt läbi lahingute tema juurde tagasi. Ka nägin ma tema juures seintel esimest korda pilte, mis ilmselt pärinesid esimese vabariigi aegadest, kus oli kujutatud näiteks palvetavat Jeesust. Liisi-tädi rääkis mulle sedagi, kuidas ta on oma elus tundnud, et Jumal teda hoiab ja aitab. Tagantjärele saan aru, et ilmselt toimusid seejärel Liisi ja minu ema vahel mõned vestlused. Küllap ma kodus rääkisin tädilt kuuldud piibililugudest ja ehk ema ei arvanud, et sellelaadne teave seitsmekümnendate lõpus oleks mulle kuidagi kasuks. Igatahes kujunes nii, et piibililood jäid Liisi tädi jutustustest äkitselt välja ning asendusid vendade Grimmide muinasjuttudega.

Kodus pidasime jõule, kuid nagu ikka

foto: Heili Mägi

sel ajal, suletud kardinade taga ja salaja. Mulle olid jõulud sündmus, kui koju toodi kuusk, meile tuli jõuluvana ja jagati kingitusi, kuid selle päeva tegelikust tähendusest polnud ma midagi kuulnud. Mäletan, et lapsena tekitas minus suurt arusaamatust ja sisemist küsimust, miks meie peres käis jõuluvana ja me saime kingid juba 24. detsembril, aga teistes peredes ja koolis käis näärivana ja kingipakke jagati alles päris aasta lõpus. Juurdlesin endamisi, et kas kõik ülejäänud lapsed on minust kuidagi teistsugused või paremad, sest näärivana kunagi minu juurde koju ei tule. Mäletan, et katsusin vanematelt selle kohta ka mitu korda uurida, kuid mingit vastust ei saanud.

Meil seisis ja seisab praegugi lapsepõlvkodu riulis suur musta värvi ja gooti kirjas Piibel. Aeg-ajalt salaja ma võtsin seda riulilt ja piilusin sinna sisse, sest see tundus kuidagi tähtsa ja erilisena ning sellel oli huvitav vanaaegne lõhn. Minu nähes vanemad ise seda riulist kunagi ei võtnud. Kord vist küsisin isa käest, et mis raamat see on. Mingit pikemat selgitust peale selle, et see on Piibel, ta ei andnud. Hiljem, kui hakkasid toimuma muutused ühiskonnas, ostis ema veel ühe Piibli, kuid pani ka selle riulisse vana kõrvale seisma. Seega meie peres oli

Piibel raamat, mis seisis riulis Tolsi to "Sõda ja rahu" paksude köidete ja entsüklopeediasarja ENE vahel.

Aastaid hiljem, kristlaseks saades, ei toetanud vanemad mu usku. Neid häiris, et hakkasin järsku kiriku juures käima ja püüdsin kodus oma uutest veendumustest rääkida. Samas nad ka ei keelanud mul kogudusse minna või teoloogiat õppida. Olen selle eest neile väga tänulik.

Kuidas sa leidsid tee Jumala juurde?

Hoolimata tädi Liisi juttudest ma Jumala ja Tema olemasolu üle ei mõtisklenud. Elasin tavalist nõukogude koolilapse elu, olin oktoobrilaps ja pioneer. Kui ajad läksid kaheksakümnendate lõpus vabamaks, jõudis Eestisse film "Jeesuse elu". Seda näidati ka Otepääl, mitte küll kinos, vaid hoopis Otepääl Aiaandusseltsile kuulva maja saalis. Olin umbkaudu viieteistkümneme aastane ja kuidagi juhtus, et ema võttis mind kaasa seda filmi vaatama. Saal oli puupüsti täis, inimesi oli nii tihedalt, et vaevu oli õhku hingamiseks. Kes on filmi näinud, see teab, et lõpus – Jeesuse taevaminekusteeni ajal ja järel – on palve, kus vaatajale antakse võimalus oma patte tunnistada ka Jeesus oma südames vastu võtta. Palusin selle palve seal saalis kogu oma südame ja

Jumalat oma elu ja pere eest

hingega ning tundsin, kuidas midagi mu sees muutus. Kodu poole kõndides oli hoopis teistsugune tunne ning maailm kuidagi eriliselt selge ja kirgas. Nagu mingi loor oleks silmade eest langenud.

Läksin üksinda koju, mõteldes endamisi juhtunu üle järele. Juurdlesin, kuidas nüüd koos Jeesusega, kes elab mu südames, edasi minna. Hoidjatädi oli selleks ajaks surnud ning mul polnud kellegagi oma elamustest rääkida. Kirikusse ei taibanud samuti minna, sest seal polnud ma kordagi varem käinud. Filmi järel sai iga vaataja kaasa võtta väikese sinise raamatu "Uus Testament ja laulud". Kuna kõik võtsid, siis võtsin minagi ja hakkasin seda omaette igapäevaselt lugema. Proovisin loetut mõista ja palvetasin, nii nagu oskasin või arvasin, et palvetatakse. Umbes pool aastat suutsin ma sellist üksiku kristlase elu elada. Tasahaaval hakkas päästehetkel saadud kirkus mu südamest kaduma, palvetamine jäi harvemaks kuni lõpuks kadus üldse. Kadus ka harjumus Uut Testamenti lugeda.

Möödus peaaegu aasta ja Jeesuse elu filmi näidati taas, sel korral Otepää Evangeelse Vabakoguduse Palverändur saalis. Läksin jälle seda vaatama ja andsin taas palves oma elu Jumala kätte. Nüüd hakkasin pühapäeviti sellesama vabakoguduse juures käima, osalesin teenistustel ja noortetundides. Leidsin inimesed, kellega usust rääkida, kellega koos palvetada. Umbes aasta pärast ristiti mind Tallinna Oleviste kirikus.

1993. aastal Tartusse õppima asudes käisin alguses Tartu Kolgata Baptistikoguduse noortetundides ja kooris laulmas. Siis aga juhtus, et Sangaste luterliku koguduse õpetaja Ivo Pill kutsus mind Valgamaale Laatrese organistik ja pühapäevakooli õpetajaks. Sinna ma tööle ja elama läksingi, käisin Laatre koguduses ka leeris. Viis aastat pea igal pühapäeval koristasin kirikut, kütsin külmal ajal käärikambrit, hoolitsesin lillede eest altaril, süütasin teenistuse eel küünlaid ja mängisin orelit. Laupäeviti tegin pühapäevakooli, nädala sees juhendasin koguduse koori Sangastes. Pühapäeviti läksin kodust varavalges ja jõudsin tagasi õhtul pimedas – seda

juhul kui oli kolm teenistust: Laatres, Sangastes ja Pukas. Suvel korraldasin igal aastal lastelaagrit. Need olid hästi vahvad ajad, aga sellist tempot saab endale lubada siis, kui sul ei ole perekonda ning kui ajalik töö seda võimaldab.

Miks otsustasid õppida teoloogiat?

See ei olnudki teadlik valik, pigem Jumala juhtimine. Keskkoolis oli mul soov õppida hoopis loomaarstiks. Minu ajalooõpetaja märkas ajalehes Tartu Teoloogia Akadeemia vastuvõtu kuulutust ja millegipärast soovitas mul sinna minna. Jaanuaris 1993 läksingi TTA katsetele, kuigi olin veel keskkooli viimases klassis. Mingil seletamatul põhjusel võeti mind vastu! Viimase keskkooliaasta veebruarist juunini läbisin paralleelselt kahes õppeasutuses. Jumala abiga tulin toime. Sel ajal kui teised klassikaaslased gümnaasiumi järel pingsalt sisseastumiskatseid tegid või alles mõtlesid, mida teha, oli Jumal minu eest juba asjad korraldanud. Olin täpselt seal, kus olema pidin ning tagantjärele arvan, et ainuõiges kohas.

Tartu Teoloogia Akadeemiat on peetud üsna omanäoliseks õppeasutuseks. Kuidas meenutad seal õpitut aastaid?

Ülisuure soojuse, armastuse ja siira tänutundega. Õppeaja alguses oli Akadeemia mulle ka vaimulikuks koduks ja arvestades minu usuletuleku omapärast teed, ka tõeliseks kasvamise kohaks. Selle kooli vaimsus, õppejõud ja loengud kujundasid mu maailmapildi. Akadeemia oli oikumeeniline õppeasutus. Seal käisid õlg õla kõrval erinevate konfessioonide liikmed katoliiklastest nelipühilasteni, seejuures väga sõbralikult. Võimalus õppida Evald Sae, Eenok Haameri, Voldemar Ilja, Lehte Hainsalu, Toom Õunapuu või Helmi-Johanna Pata käe all oli ülim privileeg. Oluline on seegi, et erinevalt Tartu Ülikooli usuteaduskonnast, kus õppimine ei olnud ega ole praegugi seotud mitte niivõrd isikliku usu, vaid eelkõige akadeemilise võimekusega, oli Akadeemias lisaks teadmistele tähtis ka Kristus õppi ja südames. Minu arvates on see

teoloogiat õppides ja tõlgendades tegelikult peamine, ilma selleta jääb järele vaid kuiv teadus. Seega olen oma koolile väga tänulik!

Milline on Sinu perekond täna, millega tegeled igapäevaselt?

Mul on üheteistkümne aastane tütar Marie ja abikaasa Margus ning kaks toredat koera Holly ja Brita. Lapse loodushuvist tingituna on meil kodus veel kalad, merisiga ja raagritsikad. Elavaid hingi, kelle eest hoolitseda, on niisiis omajagu! Olen Jumalale väga tänulik oma pere eest. Hetkel on tütar vanuses, kus ta käib küll pühapäevakoolis, loeb oma õhtu- ja söögipalve ning osaleb jumalateenistusel, kuid päris teekond isikliku ja elava usuni seisab tal veel ees.

Igapäevaselt töotan ma Heino Elleri Muusikakooli õppeosakonnas. Olen seal õppekorralduse spetsialist ja minu töö eesmärk on korraldada kooli elu võimalikult mugavaks meie õpilaste ja õpetajate jaoks, tegeleda infovahetuse, õppekavade ja muu taolisega. See sisaldab parasjagu väljakutseid, sest kogu aeg midagi hariduselus ju muutub, aga mulle meie kool väga meeldib. Mõtlen ja tänan tihti Jumalat oma elu ja pere eest. Pole võimatu, et elu, mida ma saan praegu elada, on kellegi eestpalvete tulemus, kas siis hoidjatädi Liisi või siis kellegi teise.

Mida pead argipäevases usuelus oluliseks?

Aja leidmist Jumala jaoks. Olen avastanud, et vahel ma unustan ise selle tõe, mida pühapäevakooli lastele õpetame, et palvetada saab alati igal ajal ja igas kohas. Selleks ei pea ilmtingimata olema kodus oma voodi ees, panema kodualtaril küünla põlema ja alles seejärel palvele asuma. Kristlase elus on erinevaid aegu. Mõnel meie arenguetapil on Jumala Sõna lugemine olulisem ja palvetamine pisut vähem esiplaanil. Mõne aja pärast on vastupidi. Olulised on nad mõlemad. Mu enda usuelu alguses kogesin, mismoodi on käia koos Jumalaga üksi, ilma koguduse või teiste kristlaste toeta. See on võimalik, kuid vaid lühiajaliselt. Seepärast ükskõik missuguses vormis on oluline olla kogudusega ühenduses ja käia

jumalateenistusel. Mingil perioodil pakuvad sellele elavale osadusele alternatiivi kahtlemata interneti jumalateenistused, kuid mitte püsivalt. Tean omast käest, milline on tunne, kui mitu pühapäeva kirikusse ei saa ning siis lõpuks avaneb võimalus tulla oma koguduse keskele.

Kas oled oma elus kogenud mõnda erakordset palvevastust?

Mulle ei meenu ükski selline hästi eriline palvevastus, mis oleks ka teiste jaoks kõnekas. Pigem on nad kõik olnud mulle endale ja minu südamele Jumala ligiolu kinnitavad. Ma hoopis julgustaksin neid inimesi, kellel ehk ei ole ühtki mingit väga erilist juhtumit esile tuua ja kes tunnevad end seepärast mõnikord ebamugavalt. Et miks Jumal siis minule ennast eriliselt ei ilmuta, mind terveks ei tee või maad minu all värisema ei pane?! Seda küll ehk ei juhtu, kuid ometi oma elu ja igapäeva vaadates näed, et tegelikult Jumal on igas sinu hetkes ning tunned, Tema juhtimist ja hoidmist igas olukorras.

Ka selles, mida sa ei ole osanud paluda või millele üldse mõelda. See on nagu pidev tasane tuuleõhk, mis on kogu aeg olemas ja tuntav. Seegi on ju tegelikkuses eriline palvevastus, et sa saad tunda, et Jumal on su ligi ja sind oma peopesas hoiab.

Milline on Sinu lemmik kirjakoht või-raamat Piiblis? Miks just see?

Mulle meeldib väga Johannese evangeelium, ja seda mitte vaid seal oleva Jh 3:16 kuldsalmi pärast. Minu isiklikuks lemmikuks on esimese peatüki keskpaik, salmid 9-12 *“See tõeline valgus, mis valgustab igit inimest, oli tulemas maailma. Tema oli maailmas, ja maailm on tekkinud tema läbi, ja maailm ei tundnud teda. Ta tuli sellesse, mis tema oma, ja tema omad ei võtnud teda vastu. Aga kõigile, kes teda vastu võtsid, andis ta meelevalla saada Jumala lapsiks, kes usuvad tema nimesse.”*

Meie koguduse kammerkoori dirigent Anna ütles kord, et vanemaks saades hakkame paremini aru saama, et oleme sündinud aega ja selle

kulgemisse ning et see on ühteaegu rõõmus ja kurb, kuna kõik rasked hetked mööduvad, aga niisamuti ka rõõmsad ja helged. Olen temaga väga nõus. Ajast ja aegadest räägib Piiblis minu arvates enim Koguja raamat, mida olen juba mõnda aega hinnanud ja armastanud. Paljud peavad Koguja raamatu salme liiga kurvameelseteks, millele justkui poleks meie tavalistes või rõõmsates päevades kohta. Järele mõeldes on Koguja sõnum siiski imeilus, igasse eluhetke sobiv ning väga õige. Salmiga *“Iga asjale on määratud aeg, ja aeg on igal tegevusel taeva all”* algavaid ridu saab igaüks ise lugeda või mäletab seda peast, kuid lisaks sellele meeldivad mulle ka väga Koguja 3:14 sõnad: *“Ma mõistsin, et kõik, mis Jumal teeb, on igavene; midagi ei ole sellele lisada ega sellest ära võtta. Ja Jumal on seda teinud nõnda, et teda tuleb karta. Mis on, see on juba olnud ja mis tuleb, seegi on juba olnud. Jumal otsib möödunu taas välja.”*

Küsimusi esitas Marek Roots

Jumalateenistused

Jumalateenistused on Tartu Pauluse kirikus igal pühapäeval kell 10.

Neljapäeval, **6. jaanuaril** kell 10 on Kristuse ilimumise püha ehk kolmekuningapäev.

Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios, Youtubes ja Facebookis. Kirikus on avatud kaks **mängutuba**, kus on võimalik jumalateenistust jälgida ekraani ja kõlarite abil. Altarist vasakul seina ääres on uks ja teisel korrusel tuba kõige pisematele, kes on mängutoas koos vanemaga. Peegelpildis paremal on tuba, kus täiskasvanu jutustab lugu vastava pühapäeva teemal ning eakohasel moel osaletakse jumalateenistusel.

Pühapäevakool

Tunnid laupäeviti kell 11.00:

2 – 4 aastased (Eleri Luhamets)

5 – 6 aastased (Nelli Vassila ja

Aleksander Erstu)

I – II klass (Katrín Kull ja Pirjo Roots)

III – V klass (Anu Seppa ja Heli Lätt)

VI – VIII klass (Katrín Burman)

Koguduse elu nädala sees

Piiblitunnid on alates 26. jaanuarist kolmapäeviti kell 17. Piiskop Joel Luhamets käsitleb Moosese elu ja õpetaja Marek Roots loeb Psalmes.

Taizé palvused neljapäeviti 17.30.

Piibliringid:

E. 3. jaanuar kell 15.30 (Liive)

E. 10. jaanuar kell 15.30 (Liive)

T. 11. jaanuar kell 17.00 (Merike)

N. 13. jaanuar kell 18.00 (Randon)

R. 14. jaanuar kell 17.00 (Aino)

P. 16. jaanuar kell 11.45 (Juta)

E. 17. jaanuar kell 15.30 (Liive)

E. 24. jaanuar kell 15.30 (Liive)

T. 25. jaanuar kell 17.00 (Merike)

N. 27. jaanuar kell 18.00 (Randon)

R. 28. jaanuar kell 17.00 (Aino)

P. 30. jaanuar kell 11.45 (Juta)

E. 31. jaanuar kell 15.30 (Liive)

E. 7. veebruar kell 15.30 (Liive)

T. 8. veebruar kell 17.00 (Merike)

N. 10. veebruar kell 18.00 (Randon)

R. 11. veebruar kell 17.00 (Aino)

P. 13. veebruar kell 11.45 (Juta)

Uus leerikool algab 28. veebruaril kell 18. Tunnid on esmaspäeviti, leeripüha on 15. mail 2022.

Laulukoorid

võtavad vastu uusi lauljaid:

Kammerkoor 18. jaan. kell 18.15.

Naiskoor 2. veebruaril kell 18.15.

Lastekoor 5. veebruaril kell 10.00.

Kantselei, kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-10, telefon 5550 6363.

Liikmeannetusi saab teha kantseleis või ülekandega. Arve nr: EE282200 221005105336, saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus.

Raamatupood on avatud

E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Supiköök E-L 11-13.

Noorteõhtud

Noorteõhtud neljapäeviti kell 19.

4. – 6. veebruaril 2022 on kirikunoorte **talvepäevad** Põltsamaal. Lähem info: www.talvepaevad.poltsamaakogudus.ee

EELK noortepäevad „Ära karda!” on 7.-10. juulil 2022 Kursis. Registreerimine on avatud internetis (jape.ee).

Info: Meribell Möttus, tel 53090305.